

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl tausiojo augalų apsaugos produktų naudojimo, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2021/2115

(COM(2022) 305 final – 2022/0196 (COD))

(2023/C 100/21)

Pranešėjas **José Manuel ROCHE RAMO**

Bendrapranešėjis **Arnold PUECH D'ALISSAC**

Prašymas pateikti nuomonę	Europos Parlamentas, 2022 7 14 Taryba, 2022 7 6
Teisinis pagrindas	Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 192 straipsnio 1 dalis ir 304 straipsnis
Plenarinės asamblėjos sprendimas	2022 2 22
Atsakingas skyrius	Žemės ūkio, kaimo plėtros ir aplinkos skyrius
Priimta skyriuje	2022 11 24
Priimta plenarinėje sesijoje	2022 12 14
Plenarinė sesija Nr.	574
Balsavimo rezultatai (už / prieš / susilaikė)	157 / 01 / 04

1. Išvados ir rekomendacijos

1.1. Pasiūlyme dėl reglamento dėl tausiojo augalų apsaugos produktų naudojimo numatoma nemažai naujovių ir priemonių, kuriomis siekiama pašalinti kai kuriuos trūkumus, nustatytus taikant ir įgyvendinant Tausiojo pesticidų naudojimo direktyvą ⁽¹⁾.

1.2. EESRK pripažįsta būtinybę atlikti šią peržiūrą ir džiaugdamasis pažymi, kad į daugelį dabartinėje direktyvoje nustatytų trūkumų ir pagal šį naują pasiūlymą pateiktų iniciatyvų jau buvo atkreiptas dėmesys jo vertinimo ataskaitoje pateiktose pastabose ir rekomendacijose ⁽²⁾. Štai keletas klausimų, kuriuos siekiama spręsti šiuo pasiūlymu dėl reglamento: poreikis labiau suderinti nacionalinių veiksmų planų įgyvendinimą, valstybių narių esamos padėties skirtumai, tinkamas naudotojų mokymas ir naujų technologijų, pavyzdžiui, tiksliojo ūkininkavimo, skatinimo svarba.

1.3. Atsižvelgiant į strategijoje „Nuo ūkio iki stalo“ ir 2030 m. biologinės įvairovės strategijoje nustatytus tikslus, pasiūlymu dėl Reglamento dėl tausiojo pesticidų naudojimo siekiama pagerinti maisto sistemų aplinkosauginį, ekonominį ir socialinį tvarumą. Todėl EESRK palankiai vertina tai, kad šie tikslai įtraukti į pasiūlymą, kartu pripažįsta jo naudą gerinant piliečių ir vartotojų sveikatą bei aplinką.

1.4. Naujojoje Europos strategijoje nustatyti kiekybiniai pesticidų naudojimo ir rizikos mažinimo tikslai iki 2030 m. Šie tikslai neabejotinai yra ambicingi, todėl būtina nustatyti pagrįstus pereinamuosius laikotarpius ⁽³⁾, per kuriuos būtų atsižvelgta į ankstesniais metais sumažėjusį naudojimą, taip pat į įvairių valstybių narių geografinę, agronomines ir socialines bei ekonomines sąlygas, ir ūkininkams būtų suteikta galimybė naudoti naujus alternatyvius produktus. Žinant,

⁽¹⁾ 2009 m. spalio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/128/EB, nustatanti Bendrijos veiksmų pagrindus siekiant tausiojo pesticidų naudojimo (OL L 309, 2009 11 24, p. 71).

⁽²⁾ EESC information report Evaluation of the Sustainable Use of Pesticides Directive.

⁽³⁾ Eurostat, Pesticidų pardavimas ES.

kad dabartinės nedidelės rizikos priemonės į rinką patenka vidutiniškai po dešimties metų, teisės aktų leidėjai turėtų būti ypač atidūs nustatydami terminus minėtiems tikslams pasiekti ir užtikrinti būtiną lankstumą, kad būtų laikomasi nuostatos „nė vieno nepalikti nuošalyje“. Be to, Komisijos pasiūlyme vadinamosioms pažeidžiamoms teritorijoms numatomi plataus masto apribojimai naudoti augalų apsaugos produktus. EESRK atkreipia dėmesį į tai, kad daugeliui ES žemės ūkio gamybos vietų taikytina numatyta apibrėžtis ir nuostatos dėl pažeidžiamų teritorijų. Tokio pobūdžio reikalavimas turės sunkių pasekmių, todėl jis turėtų būti nustatomas tik remiantis patikimu moksliniu ir agronominiu poveikio vertinimu.

1.5. Suderintiems rizikos rodikliams reikalingos aiškios gairės ir tinkami rodikliai. Kadangi šiuo metu turima nedaug duomenų, visų pirma apie cheminių pesticidų naudojimą, reikia būti labai apdairiems taikant tam tikrą metodą. Tai ypač svarbu, kai atskaitos taškas yra rinkai pateikiami produktai (1 suderintas rizikos rodiklis). Ypatingą dėmesį taip pat reikėtų atkreipti į laikotarpį, per kurį jis apskaičiuojamas. Šiuo atžvilgiu pesticidų pateikimo rinkai vertinimą būtų galima patobulinti, pavyzdžiui, atskirai nurodant, kuriuos produktus leidžiama naudoti profesionaliems naudotojams ir kurie gali būti naudojami buitiniams reikmėms ir sode (t. y. atitinkamai žemės ūkio ir ne žemės ūkio reikmėms).

1.6. Dėl neigiamų pastarojo meto krizių – pandemijos, invazijos ir karo Ukrainoje, smarkiai sustiprėjusio klimato kaitos poveikio (sausros, gaisrai, potvyniai, naujos kenkėjų rūšys, karščio bangos ir kt.) – padarinių ES yra priversta maisto gamybai ir apsirūpinimo maistu saugumui skirti svarbiausią vietą politinėje darbotvarkėje.

1.7. Tačiau ES turėtų toliau plėtoti veiksmų gaires, kad įvykdytų savo klimato politikos ir tvarumo įsipareigojimus. Akivaizdu, kad Europa turi toliau įgyvendinti veiksmus pagal Darbotvarkę iki 2030 m. ir DVT, todėl taip pat reikia atsižvelgti į dabartinių aplinkybių poveikį ir įtaką žemės ūkio maisto produktų sistemoms. Šiuo atžvilgiu dabartinėmis krizės aplinkybėmis turėtų būti numatyta galimybė tam tikras nukrypti leidžiančias nuostatas visada taikyti *ad hoc* atvejais ir ribotą laiką⁽⁴⁾.

1.8. Šia krize reikia pasinaudoti kaip galimybe šalinti struktūrines visuotinio nestabilumo priežastis ir pertvarkyti tiekimo grandinių dinamiką, užtikrinant ilgalaikį pagerėjimą žmonėms ir planetai. Visų pirma reikia skubiai pradėti išsamias diskusijas ir svarstymus dėl žemės ūkio maisto produktų sistemos, kurią ES turės sukurti artimiausiais dešimtmečiais.

1.9. Be to, ES privalo priimti įsipareigojimą ir atsakomybę apsirūpinimo maistu saugumą nustatyti kaip vieną iš pagrindinių strateginių tikslų. Šiuo atžvilgiu žaliojo kurso ir strategijos „Nuo ūkio iki stalo“, taip pat ir nuomonėje aptariamo pasiūlymo tikslai visada turėtų būti pagrįsti moksliniais įrodymais, kartu atliekant atitinkamus poveikio vertinimus, kad tikslai būtų tinkamai suderinti laikantis proporcingumo principo.

1.10. Keliuose tyrimuose⁽⁵⁾ be kita ko jau įspėta apie galimus neigiamus padarinius, kuriuos visuotiniu mastu sukeltų staigus maisto kainų augimas dėl mažesnio ir menkesnio derliaus. Sumažėjus žemės ūkio gamybai Europos Sąjunga gali tapti labiau priklausoma nuo maisto importo iš trečiųjų šalių, o tai turėtų žalos aplinkai, visuomenei ir ekonomikai.

1.11. Todėl galutinis pasiūlymo tikslas turėtų būti susitelkimas į alternatyvius sprendimus (priemonių rinkinį), pirmenybę teikiant geresniam integruotosios kenkėjų kontrolės taikymui ir jos laikymuisi, kuri turėtų išlikti pasiūlymo pagrindu, didinant ir remiant alternatyvių kenkėjų kontrolės priemonių, pavyzdžiui, nedidelės rizikos arba biologinių

(4) Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto rezoliucija dėl Karo Ukrainoje ir jo ekonominių, socialinių bei aplinkosauginių padarinių (OL C 290, 2022 7 29, p. 1).

(5) FAO, *Hunger Hotspots – FAO-WFP early warnings on acute food insecurity*.

augalų apsaugos produktų, naudojimą. Tačiau šiuo metu šie sprendimai negali pakeisti cheminių pesticidų naudojimo. Valstybės narės turėtų kuo anksčiau skatinti naudotis šiuo priemonių rinkiniu, kartu užtikrinamos, kad būtų įdiegtos tinkamos paskatų sistemos.

1.12. Šiame priemonių rinkinyje daugiausia dėmesio turėtų būti skiriama įvairių mokslu ir inovacijomis pagrįstų sprendimų ir priemonių naudojimui: atsparesnių veislių, sertifikuotų sėklų, tausiojo žemės ūkio, integruotos gamybos, naujų selekcijos metodų, ekologinio ūkininkavimo, sėjomainos, skaitmeninių technologijų ar išpareigojimo naudoti antraeiles žemės ūkio kultūras. Tai turėtų būti gairės, padedančios sėkmingai pereiti prie mažesniu augalų apsaugos produktų naudojimu pagrįsto modelio.

1.13. Norint tai pasiekti, būtina turėti tautas, mokslu pagrįstas, veiksmingas, saugias ir prieinamas augalų apsaugos produktų sistemas, kurios suteiktų ūkininkams reikiamas priemones, kad jie išliktų konkurencingi. Šiuo atžvilgiu Komisija turėtų reikalauti laikytis taisyklių abipusiškumo principo, kad iš trečiųjų šalių importuojamiems produktams, apdorotiems ES rinkoje neleistiniais produktais, taikomi standartai būtų bent jau lygiaverčiai ES taikomiems standartams.

1.14. Kartu būtina vengti neproporcingo biurokratinės naštos ūkininkams didinimo, kuris dar labiau paveiktų mažus ir vidutinius ūkius, kurie dėl masto ekonomijos yra mažiau atsparūs tokiems sukrėtimams.

1.15. Kita vertus, už statistinių duomenų sklaidą atsakingos valdymo įstaigos turi labai kruopščiai tvarkyti statistinius duomenis, visų pirma visapusiškai gerbti asmenų teisę į privatumą ir duomenų, kurie daugeliu atvejų yra konfidenciali informacija, nuosavybę.

1.16. EESRK palankiai vertina išpareigojimą taikyti nešališkų, profesionalių ir nepriklausomų konsultacijų modelį, kuris leis ūkininkams ir toliau taikyti tvarią praktiką laukuose. Vaidmuo, kurį žemės ūkio organizacijos ir kooperatyvai gali atlikti šioje srityje, bus labai svarbus siekiant kuo didesnės naudos tiek gamybos, tiek galimo kolektyvinio tiekimo rinkai (pvz., kooperatinių ūkių) lygmeniu.

1.17. EESRK taip pat palankiai vertina pasiūlytą konkrečią finansinės paramos priemonę, skirtą kompensuoti ūkininkų patirtas išlaidas. Tačiau jis mano, kad vis dar reikia išsamiau paaiškinti kai kuriuos jos integravimo į BŽŪP aspektus, visų pirma patikslinti terminus ir praktinio taikymo tvarką, atsižvelgiant į tai, kad naujoji BŽŪP ir atitinkami kiekvienos valstybės narės strateginiai planai turėtų būti patvirtinti ir įsigalioję 2023 m. sausio 1 d.

2. Nuomonės aplinkybės

2.1. Iš pradžių pasiūlymą planuota paskelbti 2022 m. kovo 23 d., bet jis atidėtas dėl Rusijos invazijos į Ukrainą padarinių. 2022 m. birželio 22 d. Europos Komisija paskelbė pasiūlymą dėl reglamento dėl tausiojo augalų apsaugos produktų naudojimo, susijusio su direktyvos dėl tausiojo pesticidų naudojimo peržiūra. Šis pasiūlymas dėl reglamento paskelbtas Gamtos apsaugos dokumentų rinkinyje kartu su Gamtos atkūrimo reglamentu. Dokumentų rinkinys yra lemiamas žingsnis įgyvendinant Europos žaliąjį kursą, strategiją „Nuo ūkio iki stalo“ ir Biologinės įvairovės strategiją.

2.2. Atsižvelgiant į strategiją „Nuo ūkio iki stalo“ pagrindiniai Komisijos pasiūlyme keliami tikslai yra šie:

- iki 2030 m. 50 % sumažinti bendrą cheminių pesticidų naudojimą ir jų keliamą riziką (1 mažinimo tikslas) ir iki 2030 m. 50 % sumažinti pavojingesnių pesticidų naudojimą (2 mažinimo tikslas), palyginti su 2015, 2016 ir 2017 m. vidurkiu;
- daugiau taikyti ir geriau užtikrinti integruotą kenkėjų kontrolę;
- kenkėjų kontrolei daugiau naudoti mažiau pavojingas ir nechemines alternatyvas;

- pagerinti stebėsenos duomenų apie pesticidų paskleidimą, naudojimą ir jų keliamą riziką bei pavojų sveikatai ir aplinkai prieinamumą;
- pagerinti teisinių nuostatų įgyvendinimą, taikymą ir vykdymo užtikrinimą visose valstybėse narėse, padidinant politikos veiksmingumą ir efektyvumą;
- skatinti diegti naujas technologijas, kaip antai tiksliojo ūkininkavimo metodus bendram pesticidų naudojimui ir jų keliamai rizikai mažinti.

2.3. Valstybės narės galės sumažinti savo nacionalinį augalų apsaugos cheminių medžiagų naudojimo ir rizikos tikslą, taikydamos svorinio koeficiento sistemą, pagal kurią atsižvelgiama į naudojimo intensyvumo rodiklį ir naudojimo bei rizikos rodiklį. Šis procentinis sumažinimas jokia būdu negali būti mažesnis nei 35 % ir didesnis kaip 70 % iki 2030 m.

2.4. Siekiant šių rezultatų, Komisijos pasiūlyme nustatyti teisiškai privalomi ES lygmens sumažinimo tikslai. Pagal naująsias taisykles taip pat reikalaujama, kad valstybės narės nustatytų privalomus tikslus, kurie padėtų pasiekti bendrą ES tikslą. Pasiūlyme dėl reglamento numatyta, kad valstybės narės gali lanksčiai atsižvelgti į savo nacionalinę padėtį. Visų pirma reikės atkreipti dėmesį į ankstesnę pesticidų naudojimo pažangą ir intensyvumą kiekvienoje valstybėje narėje.

2.5. Komisija kasmet vertins cheminių pesticidų naudojimą ir riziką, remdamasi valstybių narių Komisijai pateiktais augalų apsaugos produktų pardavimo duomenimis. 50 % sumažinimo apskaičiavimo bazinis lygis yra 2015, 2016 ir 2017 m. pardavimai.

2.6. Visos veikliosios medžiagos, tiekiamos rinkai kaip augalų apsaugos produktai, priskiriamos vienai iš keturių grupių ir kiekvienai iš jų priskiriamas svorinis koeficientas, kuris pavojingesnėms grupėms yra didesnis.

2.7. Apibendrinant galima teigti, kad pagrindinės peržiūros naujovės yra šios:

- reglamento, kuris būtų tiesiogiai privalomas ir vienodai taikomas visose valstybėse narėse, priėmimas;
- teisiškai privalomi tikslai: iki 2030 m. 50 % sumažinti cheminių pesticidų naudojimą ir riziką bei pavojingesnių pesticidų naudojimą;
- nacionalinių veiksmų planų (NVP) racionalizavimas ir metinių ataskaitų dėl teisiškai privalomų tikslų įgyvendinimo teikimas;
- ekologiška kenkėjų kontrolė, užtikrinanti, kad visi ūkininkai taikytų integruotąją kenkėjų kontrolę, kai cheminiai pesticidai naudojami tik nesant kitos išeities;
- naujas registras, skirtas pesticidų skleidimo įrangai tikrinti;
- įsipareigojimas peržiūrėti suderintus rizikos rodiklius, atsižvelgiant į žemės ūkio sąnaudų ir produkcijos statistikos duomenis;
- paskatos ūkininkams mažinti pesticidų kiekį pagal naują bendrą žemės ūkio politiką (BŽŪP): išskirtinis finansavimas kaip parama, kuri galės būti teikiama 5 metus, kad ūkininkai galėtų laikytis reikalavimų;
- mokymas: naujas mokymo kursų baigimo pažymėjimo galiojimo laikotarpis ir mokymą įrodantys dokumentai, kurių reikalaujama užsiimant tam tikra veiklos rūšimi;
- draudimas naudoti bet kokius augalų apsaugos produktus jautrioje teritorijoje ir arčiau nei trijų metrų spinduliu aplink tokias teritorijas;
- griežtesni kriterijai, taikomi leidžiančioms nukrypti nuostatoms dėl pasėlių purškimo iš oro.

2.8. Numatytas priemonių paketas, skirtas padėti ūkininkams ir kitiems naudotojams pereiti prie tvaresnių maisto gamybos sistemų: i) nedidelės rizikos ir ekologiškų alternatyvų asortimentą rinkoje didinimas; ii) paskatos pagal naują BŽŪP, kad ūkininkai mažintų pesticidų naudojimą; iii) moksliniai tyrimai ir plėtra pagal programą „Horizontas 2030“ ir iv) ekologinės gamybos veiksmų planas.

3. Bendrosios pastabos

3.1. Dabartinės krizės – pandemija, invazija ir karas Ukrainoje, smarkiai padidėjęs klimato kaitos poveikis (sausros, gaisrai, potvyniai, naujos kenkėjų rūšys, karščio bangos ir kt.) – daro didelį spaudimą Europos ir pasaulinėms žemės ūkio maisto produktų sistemoms. Nepaisant to, šios kliūtys neturėtų trukdyti ES vykdyti ryžtingus išsipareigojimus toliau plėtoti veiksmus, kuriais siekiama teisingos pertvarkos, kaip nustatyta Darbotvarkėje iki 2030 m. ⁽⁶⁾

3.2. EESRK daugelyje savo nuomonių ragino plėtoti visapusišką ES maisto politiką, kuri užtikrintų: i) ekonominių, aplinkos ir socialinių bei kultūrinių tvarumą; ii) įvairių sektorių, politikos sričių ir valdymo lygmenų integraciją; iii) įtraukius sprendimų priėmimo procesus; iv) privalomų priemonių (reglamentų ir mokesčių) ir paskatų (priemokų, galimybių gauti kreditus, išteklių ir draudimo) derinį, kad būtų greičiau pereita prie tvarių maisto sistemų ⁽⁷⁾.

3.3. Norint pasiekti šiuos tikslus, reikia labiau suderinti įvairias ES politikos kryptis ir teisės aktus ir užtikrinti jų nuoseklumą: Europos žaliąjį kursą, strategiją „Nuo ūkio iki stalo“ ir Biologinės įvairovės strategiją, Nulinės taršos veiksmų planą, tausųjį augalų apsaugos produktų naudojimą ir kt.

3.4. Be to, BŽŪP biudžetas neturėtų būti mažinamas ar išlaikomas dabartiniame lygįje: jis turėtų būti didinamas ir juo remiama pertvarka. BŽŪP strateginių planų patvirtinimas turėtų priklausyti nuo valstybių narių priimamų visapusiškų maisto aplinkos pertvarkymo planų, kurie sveiko ir tvaraus maisto gamybos paskatas susietų su naujų rinkų šiems produktams kūrimu ⁽⁸⁾.

3.5. Todėl Komitetas pritaria sprendimui pagal naują BŽŪP visų pirma skirti paramą savanoriškai praktikai, kuria siekiama užtikrinti tausųjį augalų apsaugos produktų naudojimą, tačiau skiriant tokią paramą stebėti, kad jokių būdu nebūtų baudžiama už alternatyvią praktiką, kuri taip pat yra teisėta ir leistina pagal Europos teisės aktus, arba kad dėl jos sumažėtų pajamos, gaunamos iš tokios praktikos. Finansavimas, pavyzdžiui, ekologiniams planams ir kaimo plėtros iniciatyvoms, paprastai skiriamas tik toms iniciatyvoms, kuriomis viršijama tai, kas būtina pagal teisinius reikalavimus. Pagal naująją sistemą visos valstybės narės galės 5 metus skirti finansavimą ūkininkams, kad jie galėtų vykdyti visus išsipareigojimus, susijusius su tausiuoju augalų apsaugos produktų naudojimu.

3.6. Be to, Komitetas teigiamai vertina pastangas didinti nacionalinių tausiojo augalų apsaugos produktų naudojimo veiksmų planų veiksmingumą. Nacionalinių tausiojo augalų apsaugos produktų naudojimo veiksmų planai gali būti gana įvairūs, o tikslai yra savanoriški ir gali apimti įvairias interesų sritis, tačiau nacionalinių tausiojo augalų apsaugos produktų naudojimo veiksmų planų turinys yra labiau supaprastintas, įskaitant išsamų iniciatyvų sąrašą ir jų sąsajas su strategijos „Nuo ūkio iki stalo“ tikslais. Visų valstybių narių bus paprašyta išvardyti finansines ir kitas priemones, skirtas integruotai kenkėjų kontrolei ir necheminėms alternatyvoms skatinti. Savo metinėse pažangos ir įgyvendinimo ataskaitose jos turės apžvelgti visų tikslų įgyvendinimo tendencijas, taip pat pateikti tikslus kiekybinius duomenis apie tai, kaip laikomasi tausiojo augalų apsaugos produktų naudojimo reikalavimų. Komisija kas dvejus metus rengs metinių pažangos ir įgyvendinimo ataskaitų analizę.

⁽⁶⁾ Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto rezoliucija dėl Karo Ukrainoje ir jo ekonominių, socialinių bei aplinkosauginių padarinių (OL C 290, 2022 7 29, p. 1).

⁽⁷⁾ Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Komisijos komunikato Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Sąžininga, sveika ir aplinkai palanki maisto sistema pagal strategiją „Nuo ūkio iki stalo““ (COM(2020) 381) (OL C 429, 2020 12 11, p. 268).

⁽⁸⁾ Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Komisijos komunikato Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Sąžininga, sveika ir aplinkai palanki maisto sistema pagal strategiją „Nuo ūkio iki stalo““ (COM(2020) 381) (OL C 429, 2020 12 11, p. 268).

3.7. Tačiau labai svarbu, kad taikant šį naująjį valdymo modelį niekas nebūtų paliktas nuošalyje: tai reiškia, kad visos valstybės narės gali optimaliai įgyvendinti tausųjį augalų apsaugos produktų naudojimą, nepaisant to, kad jų išieities taškai yra skirtingi.

3.8. Siekiant šio tikslo, organizuota pilietinė visuomenė, visų pirma organizacijos, turinčios patirties pesticidų srityje, turėtų aktyviai dalyvauti rengiant, stebint ir ateityje vertinant naująjį reglamentą. Būtina gerinti plačiai visuomenei, visų pirma vartotojams, teikiamos informacijos apie pesticidų vaidmenį kokybę, taip pat pesticidų naudotojų mokymą ir jų informavimą⁽⁹⁾.

3.9. Sąžiningos maisto kainos (atspindinčios tikrąsias gamybos sąnaudas aplinkos ir visuomenės atžvilgiu) yra būtinos siekiant ilgalaikėje perspektyvoje sukurti tvarias maisto sistemas. Labai svarbu, kad net ir per dabartinę krizę ES užtikrintų tikrąjį taisyklių abipusiškumą lengvatinio prekybos režimo susitarimuose⁽¹⁰⁾.

4. Konkrečios pastabos

4.1. Tam, kad augalų apsaugos produktai būtų tausiai naudojami, labai svarbu padidinti alternatyvių sprendimų ir naujų technologijų prieinamumą ir ekonominį naudingumą. Integruotoji kenkėjų kontrolė, taip pat kita kenkėjų kontrolės praktika, pagal kurią naudojama nedaug pesticidų ir kuri būdinga integruotai gamybai, ir ekologinis ūkininkavimas buvo vieni iš pagrindinių direktyvos elementų ir yra naujojo reglamento pagrindas⁽¹¹⁾.

4.2. Pasiūlyme dėl reglamento nustatyta bendra taisyklė, kad profesionalūs naudotojai, įskaitant ūkininkus, prieš pradėdami naudoti cheminius augalų apsaugos produktus, pirmiausia turėtų naudoti nechemines priemones. Tai apima tokius veiksmus, kaip sėjomaina, kenkėjų stebėseną, integruota kova su kenkėjais ir necheminių kenkėjų kontrolės metodų bei kitų mažesnės rizikos pesticidų naudojimas⁽¹²⁾.

4.3. Tai nereiškia, kad tam tikromis aplinkybėmis pesticidų naudoti negalima ar nebūtina. Priešingai, kai kuriais atvejais kenkėjus sėkmingai kontroliuoti galima tik naudojant pesticidus (komercinėje maisto gamyboje), laikantis pagrindinio integruotosios kenkėjų kontrolės principo, kai pesticidai naudojami tik nesant kitos išieities. Kaip pavyzdį svarbu pabrėžti, kad jie turi būti naudojami nedidelės apimties reikmėms.

4.4. Dėl klimato kaitos sparčiau plinta kenkėjai, kuriems naikinti reikia pesticidų, kai nebeveikia visos kitos kontrolės priemonės. Poreikis tampa dar akivaizdesnis ir todėl, kad visi skaičiavimai rodo, jog per ateinančius trisdešimt metų pasaulio gyventojų skaičius padidės daugiau nei dviem milijardais žmonių. Siekiant užtikrinti stabilų maisto gamybos sistemą, galinčią aprūpinti augantį pasaulio gyventojų skaičių, būtina deramai atsižvelgti į šią prognozę.

4.5. Kita vertus, vis dažniau pasikartojančios sausros, potvyniai, karščio bangos ir pastaraisiais metais vykstantys dideli temperatūros pokyčiai mažina ūkininkų maisto gamybos pajėgumus ir derlių. Todėl, dabartinių krizių, kurias iš pradžių sukėlė pandemija, o paskui invazija į Ukrainą, taip pat minėto klimato kaitos poveikio kontekste būtina užtikrinti stabilų derlių ir žemės ūkio produkcijos kiekį, kad pasaulis būtų pakankamai aprūpinamas aukštos kokybės produktais ir būtų užtikrintas apsirūpinimo maistu saugumas.

⁽⁹⁾ EESRK informacinis pranešimas *Direktyvos dėl tausiojo pesticidų naudojimo vertinimas*.

⁽¹⁰⁾ Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Komisijos komunikato Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Sąžininga, sveika ir aplinkai palanki maisto sistema pagal strategiją „Nuo ūkio iki stalo““ (COM(2020) 381) (OL C 429, 2020 12 11, p. 268).

⁽¹¹⁾ Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Integruotos gamybos Europos Sąjungoje (nuomonė savo iniciatyva) (OL C 214, 2014 7 8, p. 8).

⁽¹²⁾ EESRK informacinis pranešimas *Direktyvos dėl tausiojo pesticidų naudojimo vertinimas*.

4.6. Pasiūlyme dėl reglamento taip pat pabrėžiamas svarbus nepriklausomų konsultantų, kurie teiks profesionalias konsultacijas dėl konkrečių pasėliams taikomų standartų ir integruotosios kenkėjų kontrolės, vaidmuo. Todėl būtina stiprinti ir skatinti profesinių žemės ūkio organizacijų ir kooperatyvų, kurie vykdo tiesioginės paramos veiklą kaip vietos veikėjai, konsultavimo vaidmenį. Pavyzdžiui, Ispanijoje privaloma gauti konsultanto nuomonę dėl didžiosios dalies pasėlių, todėl išaugo oficialiai sertifikuotų konsultantų skaičius, kuris siekia daugiau kaip 20 000.

4.7. Ankstesniame Tausiojo pesticidų naudojimo direktyvos vertinime EESRK pabrėžė, kad svarbu tobulinti stebėsenos sistemą ir užtikrinti Tausiojo pesticidų naudojimo direktyvos ir nacionalinių veiksmų planų atitiktį. Siekiant užtikrinti tausų pesticidų naudojimą, profesionalūs naudotojai turės registruoti bet kokių intervencinių priemonių (cheminių, biologinių, fizinių ar kultūrinių) naudojimo priežastis.

4.8. Šiuo atžvilgiu ypatingą reikšmę reikėtų teikti pasiūlyme dėl reglamento pateiktai saugomų arba jautrių teritorijų sąvokai. Tam tikrose saugomose ar jautriose teritorijose (žaliosiose miesto zonose, įskaitant viešuosius parkus ar sodus, žaidimų, pramogų ar sporto aikštelėse, viešojo naudojimo takuose, pagal „Natura 2000“ saugomose teritorijose ir bet kokiose ekologiškai pažeidžiamose teritorijose, kurios gali būti saugomos dėl nykstančių apdulkintojų) nebebus galima naudoti augalų apsaugos produktų, išskyrus atvejus, kai laikomasi tam tikrų sąlygų ir tik po to, kai produktus naudojantis specialistas išsamiai pagrindžia, kokius produktus, kaip, kada ir kiek laiko ketina naudoti. Todėl labai svarbu, kad kompetentingos patvirtinimo institucijos turėtų pakankamai kvalifikuotų darbuotojų, kad būtų išvengta vėlavimo, dėl kurio būtų pavėluotai vykdoma kontrolė ir laiku nesiimama veiksmų prieš kenkėjų protrūkį.

4.9. Kita vertus, reikėtų atsižvelgti į konkrečias geografines ir klimato sąlygas valstybėse narėse, siekiant užtikrinti, kad nebūtų pernelyg ribojamas augalų apsaugos produktų naudojimas žemės ūkio paskirties žemėje ekologiniu požiūriu pažeidžiamose vietovėse, kuriuose priešingu atveju nebūtų galima susidoroti su naujų kenkėjų protrūkiu. Pavyzdžiui, Ispanijoje tinklas „Natura“ apima 27 % teritorijos, kurioje yra tūkstančiai hektarų, naudojamų žemės ūkio kultūroms ir gyvulininkystei. Geroje strategijoje skirtingos teritorijos gali būti suskirstos į zonas, nustatant ir atskiriant tas teritorijas, kurios sudaro bendrą rezervatą. Galiausiai sprendimas apriboti naudojimą jautriose teritorijose turėtų būti priimamas remiantis patikimais moksliniais ir agronominiais įrodymais, pagrindžiančiais tam tikros teritorijos priskyrimą saugomų teritorijų kategorijai.

4.10. Slenkstinė riba, kuri turi būti pasiekta prieš naudojant chemines intervencijos priemones, turi būti išsamiai apibrėžta konkrečioms kultūroms skirtose taisyklėse, o valstybių narių kompetentingos institucijos turės sukurti elektroninį integruotojo kenkėjų ir augalų apsaugos produktų valdymo registrą, kuris užtikrintų, kad profesionalūs naudotojai įtrauktų savo duomenis.

4.11. Be to, atsižvelgiant į tai, kad žinių apie optimalų pesticidų naudojimą trūkumas buvo viena iš pagrindinių Direktyvos dėl tausiojo pesticidų naudojimo⁽¹³⁾ įgyvendinimo kliūčių, EESRK džiaugiasi, kad Komisija atsižvelgė į daugelį jo rekomendacijų dėl mokymo ir gebėjimų stiprinimo.

4.12. Bus sukurtas naujas centrinis elektroninis mokymų kursų baigimo registras. Jame bus pateikiama išsami informacija apie mokymo kursų baigimo pažymėjimų galiojimo laikotarpį (penkeri metai konsultantui ir dešimt metų platintojui arba profesionaliam naudotojui). Prieš naudotojui įsigyjant ar naudojant augalų apsaugos produktus, kuriuos leidžiama naudoti su profesionaliam naudojimui skirta skleidimo įranga, ir prieš konsultantui teikiant konsultacijas, būtina pateikti mokymų kursų baigimą įrodančius dokumentus. Platintojai turės turėti pakankamai apmokytų darbuotojų.

4.13. Duomenų administratoriai turės užtikrinti privatumą naudojant žemės ūkio duomenis ir, svarbiausia, turi būti sudarytos daug palankesnės sąlygos ūkininkams naudotis ištekliais skaitmeniniams įgūdžiams ir plėtojamos ryšiui, kad būtų išvengta didesnės naštos ir darbo ūkininkams, kurie daugeliu atvejų neturi techninių ir žmogiškųjų išteklių, reikalingų naudotis elektroniniu registru.

⁽¹³⁾ EESRK informacinis pranešimas *Direktyvos dėl tausiojo pesticidų naudojimo vertinimas*.

4.14. Reglamento įgyvendinimui būtų naudingas didesnis visuomenės, visų pirma vartotojų, informuotumas apie pesticidų vaidmenį ir naudojimą pagal nacionalinius ir Europos teisės aktus. Būtų labai svarbu vykdyti informuotumo didinimo ir sklaidos kampanijas, siekiant geriau informuoti plačiąją visuomenę ir politikos formuotojus. Turėtų būti skleidžiama informacija, pavyzdžiui, apie maisto kainų nustatymo veiksnius, taip pat apie produktų ženklavimo ar sertifikavimo klausimus ⁽¹⁴⁾.

4.15. Taip pat turi būti išlaikytos vienodos tarptautinės prekybos sąlygos. Kad įvairios ES politikos kryptys tarpusavyje derėtų, ES turi būti itin atidi drausdama importuoti maisto produktus, apdorotus jos teritorijoje uždraustais produktais.

Bruselis, 2022 m. gruodžio 14 d.

*Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkė
Christa SCHWENG*

⁽¹⁴⁾ EESRK informacinis pranešimas *Direktyvos dėl tausiojo pesticidų naudojimo vertinimas*.